

BIZENTE AMEZAGA ARESTI

Hau ere, bizkaitarra genduen. Algortan jaioa, 1901 uztailaren 4-an, eta Venezuelako Caracasen ila, 1969 otsailaren 5-ean.

Legegizon egin zen Salamancan, eta izkuntzazale bilakatu, ingeles, frantses, griegu, latin eta euskera ikasi bait zituen.

Atzerrira jo zuen, eta Montevideon eta Caracasen irakasle jardun. Instituto Americano de Estudios Vascos delakoa sortu ta Venezuelako euskal-jatorriko gizon asko aztertu zituen istori-lanetan. Shakespeareren «Hamlet» eta Juan Ramon Jimenezen «Platero y yo» euskeraz eman zizkigun. Esquilo, Plinio, Descartes eta Cervantes idazleen lanak ere itzuli zituen.

Laguntzaile izendatu zuen Euskaltzaindiak eta haren izkera, geroago ta jatorrago ta atseginago zen. Jaunarengan atsedean beza haren gogoak.

E. Erkiaga

JOXE OLAIZOLA JOAN ZAIGU

(G. B.)

IRUROGEI TA BI URTE SANTA MARIA'KO ORGANU-JOILLE
EUSKALTZAINDIKO LAGUNTZAILLETAKOA

Donostia'k eta Euskalerrri osoak, gizon aundia galdu du. Bere larogei ta sei urtekin ere, azkenerarte tinko ikusi izan degu Donostia'ko kaletan. Ez otzak, eta ez beroak eragiten zion etxe-zuloan sartuta egoteko.

Joxe Olaizola, bere bizar tajutuarekin, gure erriko apaingarri bat bezela ikusten genduan gure artean. Ba-zirudian betiko emen geldituko zitzaigula; baiña gaitz zital batek jo zuan azkenerako ta gaixo-aldi luze ta kristauki eramanak, or kendu digu bizien artetik.

Etzan gaurkoa gizona, 1883'garren urteko ilbeltzaren 27'garrenean jaioa Ernani'n, bereala nabarmendu zan musika-saillean. Bere etxean aurrena, bere amaren eta anai-arreben artean, erakutsi zuan musikarako zekarren gaitasuna.

Asierak, Ernani'n bertan izan zituan, Manuel Zendoia maixu argiaren begipean. Gero Erriko Etxeak zeukan Akademian jarraituko zuan. Ba zan aldi aretan Donostia'n, Euskalerrria kalean, «Amigos del País»koak sortutako «Erti Ederretako Akademia». An jarraitu zuan gure gizonak bere musika-ikasgua. Etxe artako maixu sonatuak izan ziran, Alfredo Larrotxa, Manuel eta Jerman Zendoia, Bonifacio Etxeberria ta Gregorio Anton del Saz, beste batzuen artean. Ba zuten bertan pedalier eta bi zerrenda-tekla zituan organua, ta an ekin zion Olaizola gazteak bere saiaketak moldatzen.

Etxe aretan ba zan ere, Abesbatza bat, «La Coral» izenekoa. Asieran, Etxeberria zuten gidari. Abesbatz ura kantarien erabakiz sakabanatu zan eta aren orde, «Orfeon Donostiarra» izeneko taldea sortu zuten. Abesbatz berria bere lenengo urtetan Lasala, enparantzako «Unión Artesana»n biltzen zan bere saioetarako. Oñate, Sainz eta Luzuriaga'ren ondoren, Sekundino Esnaola'k artu zuan taldearen gidaritzan. An zebillen tartean, maixu gazte zan gure Olaizola'tar Joxe. Au, solfeotarako maixu izendatu zuten. Tartean zebiltzan orduan Manuel Arruti tenorra ta gero gidari izango zan Sekundino Esnaola abots sendotakoa.

Saioetan, pianoko lana Olaizola'ren gain jartzen zuten. Ala sendotu ta bikaindu zan abesbatz berria. Baiña Olaizola gazteak, beste zaletasuna ere ba zekarren bere barruan: organurako griña bizia. 1905'garren urtean Kaieko San Pedro'ren elizan artu zuan lenbizi angon organista kargua.

Aldi aretan Santesteban Maixua zan Santa Maria'ko organu-joille. Ezbearren bat gertatu zitzaion Maixuari ta Isidoro Bengoetxea, apaizburuak, Olaizola'ri dei egin zion utsunea bete zezan. Santesteban sendatu zanean, Olaizola'k bigarrenaren lekua artu zuan organu artan. Il zan gerotxoago Maixua ta besterik gabe. Olaizola jarri zuten Santa Maria'ko organu-joille.

Artarako leiaketa bat eratu zuten aurrena. Iru ziran alki artarako eskea egiñak: Buenabentura Zapirain, Juan Maria Ugarte, apaiz jauna ta gure Olaizola. Nagusi, gure Olaizola gelditu zan, eta andik aurrera legez izan zuan Santa Maria'ko organu-joillearen lanbidea. Kargu aren jabe, 1906'garren urteko urrillaren 11'garrenean egin zan.

Urrengo urtean, Abuztuko Andre Mari Jaietan, aditzera eman zuan bere lenengo abesti aitagarria: «Assumpta est Maria» izeneko abestia. Remijio Peña baritonuak abestu zuan bere bakar-kantua. Orkestako lagun izan ziran egun artan, besteen artean, Zuaznabar aita-semeak. Au gerora, Donostia'ko alkate izatera elduko zan.

Arrazkero, gure Joxe'k etzuan arnasarik artu bere lan ugarian. Eliz-Abestietan eta Euskal-doiñuetan geroago ta aberatsago izan zun bere emana. Usandizaga, Aita Donosti ta Aita Otaño, bere lagun izan zituan aldi artan. Nork konta ditzake gerora Olaizola Joxe'ren lanak, eta leiaketa sariak?

Gogora ekartzekoa izango da ere, gure gaztearen leia «Euskal Txistularien Elkartea» sortzeko. Lan bikaiña egin zuan gero, Zabalo anaiekin, Antekera Azpiri, Gregorio Muxika, Pepe Mendizabal, Jose Agirre, Zaldua ta Aita Donosti'rekin batuta, «SASKI-NASKI» agerraldiak prestatzen. Alakorik eztegu ezagutu beifñere, ez len eta ez gero.

Etzan oiekin agortu gure gaztearen lana. Euskal-Antzerkian ezagunak dira bere egiñak. Nork eztu ezagutzen bere «Oleskari Zarrara»? Kantu ta itzak tajuz sortuak zituan eta arrera bizia egin zion gure erriak maixuaren sorkari oni.

Ainbeste euskal-kanta ezin zitezkean saririk gabe gelditu. Ala artua izan zan Eusaltzaindian, bere laguntzailleen artean.

Erriko Etxean, bi aldiz izendatu zuten bigarren alkate. Bere sasoiari erosi zan Artikutza. Orduko erabaki arek eman dio Donostia'ri orain onen ederki etortzen zaiou etxetako ura.

Ainbeste aldetatik bere erriaren alde lan egin duan gizona, ezin zitezkean gure miñik gabe galdu. Joan zaigu bizien artetik. Baiña or gelditu da guzioro oroitzen. Bere anaiak diran Manuel Maria ta operatoko kantari sonatu izana dan Gabriel'i, ta beste senidetarteko guziei, gure samin-agurra bialtzen diegu. Euskaltzaindia'k batez ere, goraldtu nai du gizon bikain onek bere erriaren alde egin duan guzia. Bego gure oroitzen Olaizola Maixu Aundiaren erakusbidea. Eredtu bikaiña benetan guzioroitzen.

Jaunak ordain ederra eman bezaio betiko bizitzan!